

UCHWAŁA NR XVII/132/19
RADY MIEJSKIEJ W ŁAPACH
z dnia 20 grudnia 2019r.

w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Łapy na 2020 rok.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 poz. 506, zm.: 1309, 1696, 1815) oraz art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277) w związku z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019r. poz. 852) Rada Miejska w Łapach uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Łapy stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

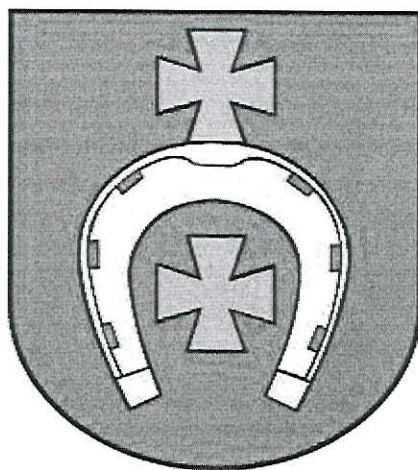
Realizację zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Łapy na rok 2020 powierza się Burmistrzowi Łap.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Sławomir Jan Maciejewski
Sławomir Jan Maciejewski

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII
NA TERENIE GMINY ŁAPY
NA ROK 2020**

Łapy, grudzień 2019 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	2
2. Diagnoza problemów uzależnień	4
3. Analiza swot.....	15
4. Zadania do realizacji, podstawowe kierunki działania.....	17
5. Odbiorcy programu	19
6. Realizatorzy programu	19
7. Źródła finansowania.....	21

1. WPROWADZENIE

Celem głównym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020 jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych substancji psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Łapy oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych. Kształtowanie polityki alkoholowej oraz przeciwdziałania narkomanii poprzez zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień. Wzrost kompetencji mieszkańców i uczniów szkół oraz placówek znajdujących się na terenie gminy z zakresu problematyki uzależnień i zachowań ryzykownych.

Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu, narkotyków itp., wytycza główne kierunki działań profilaktycznych oraz działań mających na celu rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, integrację i reintegrację społeczną osób współuzależnionych i uzależnionych.

Podstawą prawną podejmowanych działań w zakresie działań profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jest Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii – Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. O przeciwdziałaniu narkomanii, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Z treścią tej ustawy zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych, programach opiekuńczo – wychowawczych socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13[1] i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Gminny Program zawiera równocześnie zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii zapisane w Ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz działania w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Należą do nich:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i narkotyków;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych;

- wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii;
- pomoc społeczna osobom i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Do zadań własnych gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy w szczególności:

- realizacja i opracowanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Realizacja w/w zadań jest prowadzona w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na terenie Miasta i Gminy Łapy, uchwalanego corocznie przez Radę Miejską w Łapach. Gminny Program stanowi element realizowanych przez samorząd lokalny celów polityki społecznej ujętych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łapy na lata 2014-2021.

W roku 2020 w/w cele główne będą kontynuacją podjętych działań w latach poprzednich i planuje się je realizować poprzez następujące cele szczegółowe:

- zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej;
- prowadzenie edukacji publicznej z zakresu problemów uzależnień od alkoholu i narkotyków itp.;
- zapewnienie pomocy opiekuńczej i wychowawczej dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych problemem uzależnienia i uzależnionych od alkoholu, narkotyków itp. m.in. poprzez organizację letniego wypoczynku, finansowanie kosztów prowadzenia placówek wsparcia dziennego (wynagrodzenia, dożywianie dzieci i młodzieży, zakup materiałów potrzebnych do prowadzenia zajęć będących alternatywą dla zachowań destrukcyjnych)
- zmniejszanie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym;
- zwiększenie dostępu do profesjonalnej pomocy dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem i współuzależnionych, członków ich rodzin;
- promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia oraz alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież oraz dorosłych;
- wzmacnianie kompetencji członków komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, pracowników pomocy społecznej, oświaty, policji, służby zdrowia w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przepisów prawa, podejmowania interwencji w sytuacjach problemowych poprzez organizowanie szkoleń, wymianę doświadczeń, monitorowanie i diagnozowanie sytuacji związanej z rozmiarem uzależnień w gminie;
- wspieranie środowisk anonimowych alkoholików poprzez rozpowszechnienie wiedzy o ich spotkaniach.

Integralną częścią programu jest rozpoznanie środowiskowe uwzględniające diagnozę problemów lokalnych oraz zasobów w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii jakimi dysponuje gmina. Bezpośrednio z diagnozą łączy się systematyczne monitorowanie zmian i trendów w zakresie problemów i postaw związanych z problemami obejmującymi wszystkie obszary gminnego programu w tym: profilaktykę szkolną, środowiskową, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, edukację publiczną oraz rynek napojów alkoholowych.

2. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Według danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), 1 na 20 zgonów na świecie jest spowodowany przez alkohol. Tylko w 2016 roku życie w ten sposób straciło ponad 3 mln osób. Polska jest w czołówce europejskich krajów z najwyższym spożyciem alkoholu na osobę. Co roku pijemy też coraz więcej.

Szacuje się, że w Polsce jest od 600 tys. do 800 tys. osób uzależnionych od alkoholu. Liczbę pijących nadmiernie i szkodliwie określa się na około trzy miliony.

Niegdyś statystycznie pod względem przyjmowanego czystego alkoholu na jednego mieszkańca w ciągu roku mieściliśmy się w granicach 6,5 – 7 litrów, jednak od roku 2009 spożycie alkoholu w Polsce rośnie. To jeden z niewielu takich przypadków w Europie. Jak alarmuje Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA), obecnie wynik ten zbliża się do 9,5 litra. To bardzo dużo, zwłaszcza jeżeli przełożymy go wyłącznie na osoby pijące.

Jeśli odliczymy grono abstynentów, a tych jest w Polsce spora armia – nie tylko ze względu na chorobę alkoholową, ale także abstynentów z przekonania – to wtedy, dzieląc ilość wypijanego alkoholu na statystycznego rodaka, tenże rodak wypija więcej niż statystyczny pijący Rosjanin, zatem proszę spojrzeć, w jakim miejscu jesteśmy?

Warto zwrócić uwagę także na koncentrację picia. 17 proc. osób dorosłych w Polsce wypija 70 proc. spożywanego u nas alkoholu. To osoby, które piją dużo i tak, żeby się upić. Potwierdzają to m.in. badania, które Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzi wraz z innymi krajami Unii Europejskiej.

Pijemy jednorazowo dużo, tak ażeby przekroczyć próg upicia. Tak jest w znacznej części Północno-Wschodniej Europy, nie jesteśmy tutaj wyjątkiem. Niestety, opowieści o tym, że „zmienia się u nas kultura picia”, że „my sobie teraz sączyśmy wino” – są nieprawdziwe.

Z badań wynika również, że w społeczeństwie polskim alkohol wpisuje się w kategorię powszechności. Dla ponad 70 proc. rodaków jest on czymś powszednim – alarmuje PARPA.

Kiedyś mówiło się „chleb powszedni”, teraz należałoby powiedzieć „alkohol powszedni”. To naprawdę dramatyczna sytuacja, bo jako naród nie postrzegamy alkoholu jako czegoś groźnego. Lekceważymy, że to jest narkotyk, że to jest trucizna.

I to, że alkohol jest w Polsce bezpośrednią przyczyną śmierci blisko 10 tys. osób rocznie. Z tych osób blisko 2 tys. to te, które wypiły za dużo, nieco ponad tysiąc zmarło z powodu chorób psychicznych spowodowanych alkoholem; 7 tysięcy umiera na choroby wątroby.

Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazuje główne powody wysokiej popularności alkoholu w naszym kraju. To przede wszystkim duża obecność reklam tej używki. Rocznie emituje się w Polsce około 2,5 tys. godzin reklam piwa, co jest najwyższym wynikiem w Europie. Prowadzi to do osvajania przyszłych pokoleń z obecnością alkoholu w życiu codziennym. Poważnym problemem jest także ogromna dostępność używki. Na jeden punkt jej sprzedaży w Polsce przypada około 270 osób – to również wiodący wynik w zestawieniu z innymi państwami. Ważnym elementem jest ponadto niewygórowana cena.

Światowa Organizacja Zdrowia zaleca Polsce trzy rozwiązania administracyjne, mające pomóc w walce z alkoholizmem. To likwidacja reklam, ograniczenie liczby punktów sprzedaży alkoholu oraz podniesienie jego cen.

Obok instytucji państwowych, społecznych i prywatnych, z alkoholizmem w Polsce walczy także Kościół katolicki. Wśród działań mających przysłużyć się ograniczeniu spożycia alkoholu oraz promocji trzeźwości i abstynencji znalazł się m.in. Narodowy Kongres Trzeźwości – inicjatywa polskiego Episkopatu. Owoc spotkania to Narodowy Program Trzeźwości.

Wśród głównych celów ogłoszonego 13 lutego 2018 r. Narodowego Programu Trzeźwości wskazano „zmniejszenie spożycia alkoholu, skali upijania się i akceptacji dla upijania się oraz podniesienie wieku inicjacji alkoholowej”.

Pomoc w walce z chorobą alkoholową oferują setki profesjonalnych ośrodków w całym kraju. Dokładna listę placówek leczenia publikuje PARPA.

Według badań „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną” opartych na Europejskim Programie Badań Ankietywanych w Szkołach ESPAD z 2015 r. (Jerosławski J., Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietywanych zrealizowanych w 2015 r.; KBPN, PARPA, IPiN; Warszawa 2015.) napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Badania ogólnopolskie wykazały, że próby picia ma za sobą 83,8% gimnazjalistów z klas trzecich i 95,8% uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych.

Konsumpcja alkoholu w sposób istotny wpływa na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, uzależnionych ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych tj. przestępczość, ubóstwo, przemoc w rodzinie, wypadki samochodowe i winno być przedmiotem troski ze strony organów administracji rządowej i samorządowej .

Światowa organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzi do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy a także innych postaw antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

W obecnej dobie nie zastanawiamy się już, czy warto pomagać osobom, rodzinom, dzieciom dotkniętym problemem alkoholizmu, ale jak to robić szybciej, skuteczniej i efektywniej. Pomagać to nie tylko minimalizować skutki alkoholizmu ale przede wszystkim zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, konfliktami. Pomagać to również podejmować działania polegające na kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, uczyć umiejętności mówienia „nie” wszelkim używkom kiedy to człowiek jest poddany presji otoczenia.

Dlatego Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przewycięzania narkomanii określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu, narkotyków itp., wytycza główne kierunki działań profilaktycznych oraz działań mających na celu rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, integrację i reintegrację społeczną osób współuzależnionych i uzależnionych.

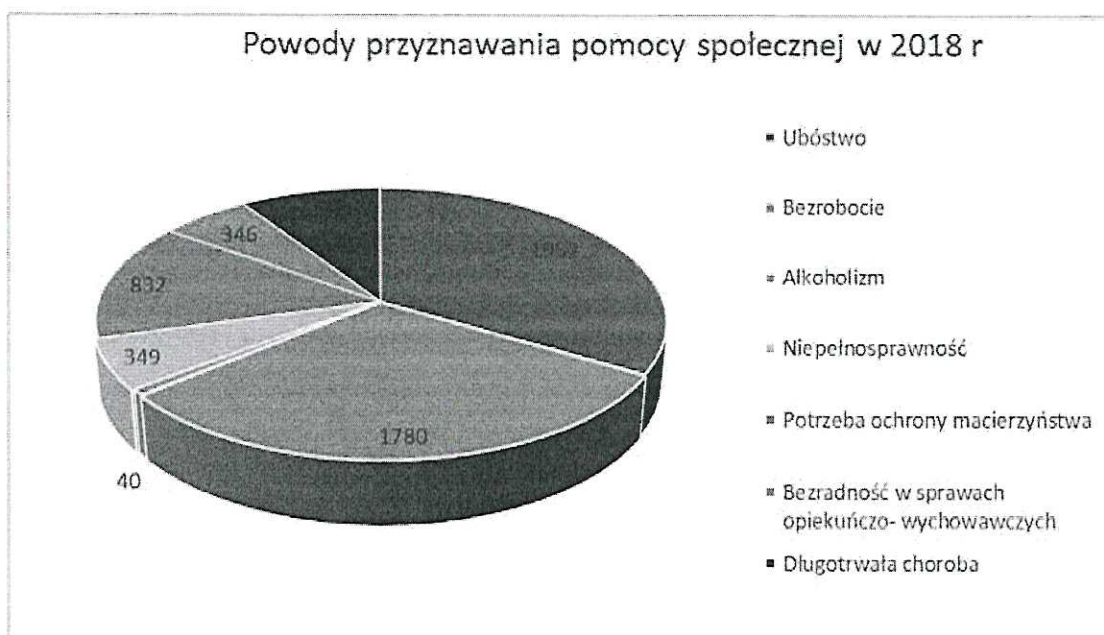
Profilaktyka uniwersalna – ukierunkowana na całe populacje. Są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka i wzmocnienie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Profilaktyka uniwersalna będzie realizowana poprzez programy profilaktyczne w placówkach oświatowych skierowane do uczniów i ich rodziców. Główny nacisk będzie położony na: wskazanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, rozwijanie swoich pasji i zainteresowań, umiejętnego nazywania i okazywania uczuć i emocji, nabycie umiejętności prawidłowego porozumiewania się zarówno w grupie rówieśniczej jak i w rodzinie.

Profilaktyka selektywna- ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do takiej grupy, czyli np. bycie dzieckiem osoby uzależnionej od alkoholu, a nie ze względu na występowanie zaburzeń lub problemów psychicznych u takich dzieci. Profilaktyka selektywna jest więc przed wszystkim

działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym. Profilaktyka selektywna realizowana będzie poprzez dofinansowanie działań Świetlicy Socjoterapeutycznej - w zajęciach organizowanych przez świetlicę uczestniczą dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, rodzin rozbitych, rodzin po stracie osoby bliskiej, niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemem bezrobocia itp.)

DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W MIEŚCIE I GMINIE ŁAPY

Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców kraju i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiary i niszczycielskie działanie dają się obserwować wśród klientów pomocy społecznej. Gmina i miasto Łapy niestety nie są wolne od problemu alkoholizmu \

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łapach

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2018/2019r. w większości łapskich szkół prowadzone były diagnozy spożywania alkoholu i substancji odurzających na podstawie których, można określić rozmiar ww. problemu wśród młodzieży.

Wszelkie działania w zakresie prowadzenia oddziaływań profilaktycznych (upowszechnianie sportu i rekreacji, programy profilaktyczne, itp.), są jedną z najskuteczniejszych form zapobiegania negatywnym zjawiskom występującym w miejscowych placówkach oświatowych. Szczególnie ważną rolę odgrywają programy profilaktyczne, które realizowane są przez wszystkie szkoły na terenie Gminy i podlegają ciągłej ewaluacji, dzięki czemu na bieżąco uwzględniają istniejące w środowisku potrzeby. Zajęcia profilaktyczne na terenie szkół prowadzone są przez pedagogów szkolnych i psychologów i obejmują wybrane klasy. Ponadto prowadzone są zajęcia o charakterze

wspierającym dla uczniów zagrożonych patologią i wykluczeniem społecznym w formie indywidualnej i grupowej w zależności od potrzeb.

W Szkole Podstawowej w Uhowie nie zostały przeprowadzone ankiety czy też diagnozy spożywania alkoholu, substancji odurzających, narkotyków i palenia papierosów. Jednocześnie, aby przeciwdziałać możliwości wystąpienia problemów związanych z nadużywaniem tych substancji w szkole prowadzone są działania profilaktyczne.

W Szkole Podstawowej w Uhowie realizowany jest:

- program przeciwdziałania paleniu papierosów „nie pal przy mnie proszę” oraz „znajdź właściwe rozwiązanie”, „trzymaj formę”;
- promowany jest zdrowy tryb życia;
- organizowane są zajęcia świetlicowe;
- pogadanki na temat wszelkiego rodzaju uzależnień (alkohol, nikotyna, gry komputerowe, internet, narkotyki);
- zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania uczniów;
- spotkanie z funkcjonariuszami policji poruszające problem odpowiedzialności prawnej osób nieletnich i konsekwencji działań ryzykownych wśród młodzieży.

Na bieżąco współpracowano z instytucjami wspierającymi szkołę:

- Komisariat Policji,
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna,
- Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku
- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- Z kuratorami sądowymi z Sądu Rejonowego- uczniowie mający nadzór kuratorski, lub nadzór nad rodziną.

Wszystkie te działania wpływają pozytywnie na stosunki międzyludzkie oraz miłe spędzanie czasu wolnego przez uczniów. Do współpracy zachęceni są rodzice , którzy biorą udział w imprezach szkolnych, warsztatach w ramach ogólnopolskiej kampanii profilaktyczno- edukacyjnej „Poszukiwacze autorytetu. CECHY MISTRZA”

W Szkole Podstawowej Nr 1 podczas godzin wychowawczych w klasach IV- VIII przeprowadzane były rozmowy z uczniami, którzy uświadamiani byli o zagrożeniach wynikających z uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. W klasach I -III realizowany jest program profilaktyczny „ Nie pal przy mnie proszę”, a w klasach IV „Znajdź właściwe rozwiązanie”. W klasach V-VII przeprowadzane są ankiety pt. „Diagnoza czynników ryzyka i czynników badanych dot. substancji psychoaktywnych, psychotropowych, narkotyków, dopalaczy, substancji zastępczych. Organizowano spotkania z funkcjonariuszami Komisariatu Policji w Łapach, na temat przeciwdziałania skrajnym formom nieprzystosowania społecznego oraz odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne.

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Łapach przeprowadzali systematyczne spotkania profilaktyczne poświęcone problematyce zażywania środków odurzających, używania alkoholu oraz palenia papierosów na terenie szkół będących w rejonie działania jednostki. Zarówno Referent ds. Nieletnich i Patologii jak i dzielnicowi podczas spotkań z uczniami informowali o odpowiedzialności prawnej nieletnich związanej z czynami karalnymi oraz przejawami demoralizacji, związanymi bezpośrednio z używaniem w/w substancji. Współpraca z kadrą pedagogiczną, dyrekcją szkół, spotkania z rodzicami, służyły tzw. pedagogizacji mającej na celu poszerzenie kompetencji w zakresie rozpoznawania przejawów demoralizacji, czynów karalnych,

a w dalszym następstwie umiejętnym radzeniu w sytuacji trudnej. Wielokrotne spotkania i rozmowy z rodzicami funkcjonariuszy KP w Łapach służyły wsparciu kompetencji rodzicielskich, rozpoznaniu źródła zagrożenia i wypracowaniu strategii działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych zarówno w obszarze współpracy z asystentami rodziny.

W I Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza w Łapach od wielu lat realizowany jest program profilaktyczny dotyczący uzależnień od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji odurzających. W ramach tego programu przeprowadzone zostało badanie za pomocą ankiet diagnozujących w/w problem. W bieżącym roku szkolnym tj.2019/2020 zostały przeprowadzone ankiety wśród 80 uczniów klas pierwszych. Uzyskano następujące informacje:

- 19 uczniów miało kontakt z alkoholem;
- 48 uczniów stwierdziło, że ma problem z kupowaniem alkoholu w sklepie;
- 74 uczniów przyznało, że picie alkoholu może prowadzić do uzależnienia;
- 77 uczniów nie pali papierosów (3 uczniów podało wiek 15 lat gdy zapalili pierwszego papierosa);
- 62 uczniów nie otrzymało propozycji zapalenia papierosa na terenie szkoły;
- 78 uczniów uznało zjawisko narkomanii za poważny problem;
- 1 uczeń miał kontakt z narkotykami.

W Szkole Podstawowej Nr 3 w Łapach prowadzone są działania mające na celu diagnozę sytuacji szkolnej: dotyczącej spożywania alkoholu, substancji odurzających, narkotyków i palenia papierosów, przeciwdziałania przemocy rówieśniczej, innych problemów wychowawczych. W związku z tym prowadzone są działania:

- obserwacje uczniów;
- konsultacje z wychowawcami, rodzicami, nauczycielami w kontekście zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową uczniów i ich rodzin, sytuacji kryzysowych, nieodpowiedniego sposobu spędzania wolnego czasu przez uczniów;
- spotkania Zespołu Wychowawczego(pedagog i wychowawcy)-analizowanie przypadków, kiedy było podejrzenie lub widziano ucznia jak np. palił papierosy;
- na bieżąco odbywa się współpraca z instytucjami wspierającymi szkołę (Komisariatem Policji w Łapach, Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Łapach, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łapach, Świetlicą Socjoterapeutyczną Stowarzyszeniem Przyjaciół Osse, Sadem Rejonowym Wydz. Rodzinny i Nieletnich w Białymstoku, Młodzieżowym Ośrodkiem Terapii i Readaptacji „Etap” w Białymstoku);
- pedagog uczestniczy w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Łapach;
- udział w gminnym programie edukacyjnym z zakresu przeciwdziałania zjawiskom patologii i przemocy wśród dzieci i młodzieży pod hasłem „ Mój wybór-moje życie” w ramach projektu WOLNOŚĆ WYBORU”;
- przeprowadzenie ankiet uczniom klas V-VIII, pt.” Diagnoza czynników ryzyka i czynników chroniących”;
- w roku szkolnym 2018/2019 odbyły się prelekcje na temat: ”Odpowiedzialność karna dzieci i młodzieży w przypadku zachowań ryzykownych związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych ”przeprowadzona uczniom klas IV-VIII.

W szkole Podstawowej im. Jana Sobieskiego w Płonce Kościelnej z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii prowadzone są działania:

- obserwacja uczniów: wywiady z nauczycielami, rodzicami, uczniami
- przygotowanie i przeprowadzenie ankiet skierowanych do nauczycieli, uczniów i ich rodziców diagnozujące czynniki chroniące i czynniki ryzyka;
- ewaluacja Szkolnego Programu Wychowawczego- Profilaktycznego;
- program edukacji antytytoniowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku „Bieg po zdrowie”;
- działania wpisujące się w zakres Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- współpraca z MOPS w Łapach, przekazywano opinie o uczniach oraz rodzicach;
- współpraca ze Specjalistą Pracy z Rodziną Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku;
- koordynacja i wspieranie działań Szkolnego Koła Caritasu nakierowane na przekazywanie darów rzeczowych lub finansowych najbardziej potrzebujących;
- współpraca z Sądem Rejonowym Wydziałem Rodzinnym i Nietletnich w Białymstoku;
- współpraca z Komisariatem Policji (z dzielnicowym oraz asystentem ds. nietletnich);
- nadzorowano postępy w nauce i zachowaniu ucznia przebywającego w rodzinie zastępczej;
- współpraca z Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii dla Młodzieży i Dorosłych ETAP w Białymstoku;

W Zespole Szkół Mechanicznych w Łapach z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w roku 2018/2019 prowadzone są działania:

- zajęcia o działaniu profilaktycznym prowadzonych przez wychowawców klas, pedagoga szkolnego i spotkania z Kuratorem Sądu Rejonowego w Białymstoku dotyczącej tematyki „Uzależnienia a prawo”;
- spotkania na temat: „Konsekwencje prawne z czynów popełnianych pod wpływem używek” przeprowadzanymi przez aspirantów Komisariatu Policji w Łapach;
- indywidualna profilaktyka selektywna w formie rozmów wychowawczych, informacyjnych;
- profilaktyka alternatywna w formie zajęć pozalekcyjnych;
- w ramach działań wpisujących się w zakres Gminnego Programu Wspierania rodziny:
  - systematyczna współpraca z rodzicami uczniów;
  - informowanie rodziców o dostrzeżonych sytuacjach palenia tytoniu i innych używek;
  - współpraca z MOPS w Łapach (asystenci rodziny, pracownicy socjalni), Sądem Rodzinnym.

W Szkole Podstawowej Nr 2 z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w roku 2018/2019 prowadzone były działania:

- ankiety diagnozujące w/w problemy, które wykazały, iż problem spożywania alkoholu, substancji odurzających, narkotyków oraz palenia papierosów nie występuje;

- spotkania z funkcjonariuszami Policji dotyczącej tematyki „Odpowiedzialność prawa nieletnich”;
- działania profilaktyczne w formie pogadek na temat szkodliwości wszelkiego rodzaju uzależnień;
- szkolenia organizowane rodzicom na temat” Rozpoznawanie zagrożeń i zapobieganie niebezpiecznym zachowaniom dzieci i młodzieży”.

W zakresie wspierania i interdyscyplinarnej pomocy dla rodzin dysfunkcyjnych:

- organizowanie indywidualnych rozmów z wychowawcą, pedagogiem, dyrektorem szkoły;
- wspomaganie rodzin pomocą w formie paczek żywnościowych i odzieżowych;
- współpraca z pracownikami MOPS-u, asystentami rodziny, kuratorem społecznym oraz PCPR w Białymstoku.

W Szkole Podstawowej w Łupiance Starej prowadzone są następujące działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii:

- ankiety diagnozujące w/w problemy;
- ewaluacja programu wychowawczo-profilaktycznego;
- zajęcia profilaktyczne i spotkania ze specjalistami dla uczniów;
- prelekcje skierowane do rodziców mające na celu wzmocnienie rodziny i wzrostu kompetencji rodzicielskich;
- uczestnictwo w programach i akcjach profilaktycznych:
  - „Nie pal przy mnie proszę”;
  - „Wrzesień miesiącem profilaktyki”;
  - „Program dla szkół”.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łapach wynika, iż w 2018 roku (stan na 01.01.2019) na jej posiedzenia wezwano 46 osób w tym 28 nadużywających alkoholu oraz 18 członków rodzin.

Decyzją Komisji:

- 7 osób skierowanych zostało na terapię odwykową do Poradni Leczenia Uzależnień i współuzależnieni w Białymstoku;
- 2 osoby zobowiązały się do podjęcia leczenia odwykowego stażonarnego;
- 1 osobie wysłano wniosek do Sądu o orzeczenie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 8 osób zadeklarowało chęć uczestnictwa w mitingach AA;
- 3 osobom zaproponowano spotkanie z psychologiem;
- z 5 osobami przeprowadzono rozmowy edukacyjno-ostrzegawcze;
- członkom rodzin osób uzależnionych od alkoholu zaproponowano udział w terapii dla osób współuzależnionych, spotkania z psychologiem oraz uczestnictwo w grupach wsparcia Al.-Anon w Łapach.

W obszarze działań zapobiegawczych, naprawczych i pomocowych w Łapach działają instytucje i organizacje, które osobom uzależnionym i ich rodzinom udzielają różnych form pomocy na różnych szczeblach. Należą do nich:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łapach.

Do głównych zadań realizowanych przez Komisję należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a w szczególności:

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu:
  - dostarczanie informacji o prowadzeniu profesjonalnej terapii;
  - motywowanie i kierowanie do leczenia;
  - kierowanie na leczenie odwykowe i zajęcia terapeutyczne, itp.
- Udzielanie rodzinom, w których występuje problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:
  - zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego;
  - przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach nadużywania alkoholu z jednoczesnym występowaniem przesłanek powodujących rozkład życia rodzinnego;
  - wzywanie na rozmowę osób, co do których wpłynęło zgłoszenie i pouczenie o konieczności zaprzestania ww. działań;
  - kierowanie na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;
  - przygotowywanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym;
  - niesienie pomocy członkom rodzin z problemem alkoholowym;
  - kontrola sytuacji dzieci wychowujących się w rodzinach z problemami alkoholowymi.
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży:
  - pomoc w zaopatrzeniu w materiały edukacyjne i informacyjne dotyczące problematyki uzależnień;
  - wspieranie, organizowanie i prowadzenie działań trzeźwościowych;
  - współorganizowanie, konsultowanie zajęć profilaktycznych, pomoc przy tworzeniu programów profilaktycznych.
- Nadzór nad ograniczeniem dostępności alkoholu między innymi poprzez organizację szkoleń instytucji, organizacji i osób fizycznych z zakresu ustawy o wychowaniu trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:
  - Ustalanie zasad wydawania i cofania zezwoleń oraz prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych:
  - przyjmowanie wniosków o środki finansowe;
  - opracowywanie preliminarza wydatków z Gminnego Funduszu Alkoholowego;
  - podział i zlecenie zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

- o dążenie do stworzenia zintegrowanego systemu profilaktyki gminnej - współpraca z przedstawicielami władz samorządowych, instytucji i organizacji na terenie.

2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach

Działania ośrodka koncentrują się na udzielaniu klientom pomocy, w postaci pieniężnej, rzeczowej (odzież, opał, żywność) oraz poradnictwa z zakresu spraw społecznych. Do zadań MOPS należy również nadzór nad realizacją programów profilaktycznych związanych z tematyką uzależnień, a także ich dofinansowywanie w miarę możliwości własnych oraz w wyniku pozyskania środków finansowych pochodzących z zewnątrz.

3. Świetlica Socjoterapeutyczna „Świat w Kolorach”

To placówka wsparcia dziennego działająca przy MOPS, mieszcząca się w Łapach przy ul. Głównej 50. Realizuje swoje zadania poprzez prowadzenie działalności: socjoterapeutycznej, wychowawczej i profilaktycznej. Otacza swoją opieką dzieci z rodzin potrzebujących pomocy psychologicznej, borykających się z trudnościami wieku rozwojowego, zaburzeniami zachowania i trudnościami emocjonalnymi. Do Świetlicy uczęszczają dzieci w wieku od 6 do 16 lat.

Celami Świetlicy Socjoterapeutycznej są:

- pomoc dzieciom w stworzeniu bezpiecznego środowiska;
- zwiększenie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach w domu i poza domem;
- podnoszenie poczucia własnej wartości przez wzmacnianie mocnych stron dziecka;
- uczenie akceptowania i swobodnego wyrażania uczuć;
- uczenie planowania i organizowania codziennych zajęć stosownie do wieku dziecka;
- zaproponowanie sensownych sposobów spędzania czasu wolnego;
- uczenie poszanowania tradycji, ciągłości kulturowej;
- umożliwienie poznania mechanizmów choroby alkoholowej i jej wpływu na życie rodzinne, wdrażanie do samodzielności.

Świetlica Socjoterapeutyczna funkcjonująca w naszej gminie jest pozytywną grupą rówieśniczą w której dzieci uczą się poszanowania praw, norm i wartości. Przynależność do tej pozytywnej grupy rówieśniczej warunkuje wzmacnianie chroniących czynników a tym samym zmniejsza szanse na pojawianie się zachowań ryzykownych u dzieci i młodzieży.

Dzięki pozytywnej alternatywie zagospodarowania czasu wolnego dzieciom w placówce:

- udział w zajęciach kulinarnych;
- udział w zajęciach rozwijających pasje i zainteresowania;
- udział w zajęciach sportowych;
- udział w zajęciach teatralno-muzycznych;
- udział w zajęciach plastycznych;

eliminujemy motywy sięgania dzieci po używki takie jak: nuda, ucieczka od monotoności, brak zajęć, wewnętrzną pustką, poczucie bezsensu życia, ucieczka od samotności i lęku. (strategia alternatyw).

Czynnikiem chroniącym dzieci i młodzież przed uzależnieniami jest też istnienie silnej więzi emocjonalnej z rodzicami. W pracy w Świetlicy prowadzone są warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców rozwijające ich kompetencje rodzicielskie co ułatwia budowanie relacji i wzmacnia więź między rodzicami i dziećmi. W miniony roku odbyło się w Świetlicy 6 zaplanowanych spotkań warsztatowych z psychologiem. Tematyka warsztatów dotyczyła: (Śmierć- jak rozmawiać z dziećmi?, Stres wróg czy przyjaciel?, Kłamstwa i jak sobie z nimi radzić?,

Wczesna faza dorastania, Jak budować relacje z dorastającym dzieckiem?, Trudne zachowania dzieci w okresie adolescencji, Co jest potrzebne dziecku do szczęścia?)

Placówka wspiera rodziców w sytuacjach trudnych, dotyczących aspektów wychowania, w kryzysowych sytuacjach. Wspólnie ustalany jest kierunek pracy z dzieckiem, dzielenie się osiągnięciami i porażkami. W życie społeczności świetlicowej włączane są całe rodziny poprzez udział w uroczystościach okolicznościowych: wigilia, wielkanocne spotkanie, andrzejki, choinka, dzień rodziny, festyny rodzinne, XX-lecie Świąticy itp. Dzięki takim działaniom modelowane są również sposoby rozmowy z dzieckiem, stosowanie komunikatów „Ja”, stosowanie wzmocnień pozytywnych, pochwał co jest niezwykle ważne w budowie więzi rodzic-dziecko.

Poprzez prowadzenie w Świąticy zajęć socjoterapeutycznych i profilaktycznych eliminowane są kolejne motywy sięgania po używki poprzez wyposażenie dzieci w umiejętności i kompetencje społeczne przydatne w odpowiedzialnym podejmowaniu decyzji (strategia edukacyjna).

Umiejętności w które wyposażamy dzieci w Świąticy poprzez zajęcia socjoterapeutyczne, profilaktyczne oraz wychowawcze:

- nauka budowania pozytywnych relacji rówieśniczych;
- kształtowanie umiejętności słuchania innych;
- doskonalenie umiejętności współpracy w grupie, pełnienia w niej różnych ról;
- uczenie się podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów;
- zaspokojenie potrzeby przynależności i akceptacji rówieśniczej;
- zaspokojenie potrzeby działania;
- rozpoznawanie uczuć przyjemnych i nieprzyjemnych u siebie oraz u innych osób;
- doskonalenie umiejętności wyrażania emocji adekwatnie do sytuacji;
- doskonalenie umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami;
- rozwijanie inteligencji emocjonalnej dzieci;
- tworzenie klimatu bezpieczeństwa i otwartości;
- doskonalenie umiejętności empatycznych;
- poznawanie swych mocnych i słabych;
- uświadomienie własnych ograniczeń i próbowanie pokonania ich;
- wzmacnianie poczucia własnej wartości poprzez dostarczanie pozytywnych informacji;
- zachęcanie do pozytywnego samorozwoju;
- rozwijanie umiejętności szanowania siebie i innych;
- utrwalanie pozytywnych postaw i zachowań.

Placówka współpracuje z instytucjami tj.: Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkoły, PCPR, inne, które mogą pomóc rodzinie w rozwiązywaniu jej problemów, a zwłaszcza w zakresie podejmowania interwencji wobec osób uzależnionych i współuzależnionych. Niezwykle istotna jest tu współpraca z wychowawcami klas, pedagogami szkolnymi i nauczycielami uczącymi dzieci. Współpraca ta polegająca na wymianie informacji konieczna jest do prawidłowej pomocy i kontroli postępów dzieci.

4. Łąskie Stowarzyszenie Klubów Abstynenta Klub Abstynenta Przyszłość

Klub oferuje swoim członkom, a także ich rodzinom pomoc w zwalczaniu nałogu i pojawiających się w związku z tym problemach rodzinnych. Umożliwia także wymianę doświadczeń, stanowiąc tym samym grupę wsparcia dla swoich członków. Jej głównymi celami jest kształtowanie u swoich członków trwałych dążeń do całkowitego powstrzymania się od picia wszelkich napojów alkoholowych, zażywania tabletek psychotropowych i innych środków odurzających, propagowanie trzeźwego stylu życia oraz zmianę obyczajów w kierunku usuwania z życia rodziny i jednostki napojów alkoholowych i innych środków odurzających jako stałych składników zwykłych wydarzeń i różnych uroczystości, nawiązywanie ścisłej współpracy z placówkami leczenia odwykowego, zakładami pracy, a także z instytucjami i organizacjami zainteresowanymi działaniami podejmowanymi w celu zapobiegania alkoholizmowi i łagodzeniu jego skutków.

5. Komisariat Policji w Łapach w celu skoordynowania przedsięwzięć dotyczących przemocy w rodzinie, gdzie niejednokrotnie dochodzi do nadużywania alkoholu przez członków rodziny, powołał zespół, do którego zadań należy m. in.: systematyczne odwiedzanie rodzin dotkniętych wykluczeniem społecznym, rozszerzenie współpracy z Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łapach i z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łapach, kontrola punktów sprzedaży alkoholu, zaciśnięcie współpracy z pedagogami szkolnymi, kuratorami w celu systematycznego przepływu informacji o rodzinach, gdzie dochodzi do przemocy i w których są dzieci w wieku szkolnym, prowadzenie spotkań przez asystenta d/s nieletnich i dzielnicowego z młodzieżą szkolną celem informowania o istniejącym problemie i sposobie postępowania, zaciśnięcie współpracy z pedagogami szkolnymi, kuratorami i innymi instytucjami zajmującymi się problematyką przemocy w rodzinie. Wobec łamania zasad prawa przez osoby spożywające lub nadużywające alkohol prowadzone są ciągłe wzmożone działania mające na celu ograniczenie negatywnych zjawisk, jakimi jest handel napojami alkoholowymi pomimo braku koncesji oraz zatrzymania nietrzeźwych kierowców. W zależności od stopnia szkodliwości społecznej interwencje te kończą się pouczeniami, grzywną w postaci mandatów karnych lub skierowanymi wnioskami o ukaranie do Sądu Rejonowego w Białymstoku.

6. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - działa on na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Burmistrzem Gminy Łapy, a podmiotami, których przedstawiciele zostaną powołani w skład zespołu. Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego realizowane są przede wszystkim poprzez:

- ocenę sytuacji problemowej osoby indywidualnej, rodziny lub środowiska oraz wypracowanie sposobu postępowania, który będzie miał na celu przywrócenie integralności rodziny bądź środowiska, a także możliwości realizowania ich funkcji;
- podejmowanie interwencji w przypadku przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu jej powstrzymanie;
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy;
- inicjowanie przedsięwzięć mających na celu zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- monitoring, superrewizję i ewaluację procesów wdrażania przez jednostki, instytucje zajmujące się problemem przemocy domowej procedur wypracowanych przez Zespół;
- realizowanie działań informacyjnych wśród mieszkańców gminy Łapy na temat problemu przemocy oraz tworzenie lokalnych programów i kampanii profilaktycznych;
- inicjowanie badań, diagnoz środowiskowych oraz analiza danych, które dotyczą prac Zespołu i stanowią dla niego źródło informacji.

7. Placówki oświatowo – wychowawcze

Poprzez programy edukacyjne kształtujące postawy i umiejętności ważne dla zdrowego i trzeźwego życia prowadzone są profilaktyczne oddziaływania wobec dzieci i młodzieży. Prowadzenie na terenie szkół programów profilaktyczno-wychowawczych, a także prelekcji nt. uzależnień, przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej przedstawień teatralnych dla dzieci i młodzieży odpowiadającym standardom wyznaczonym przez technologie.

3. ANALIZA SWOT

W celu realizacji Programu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii ważna jest analiza możliwości Miasta i Gminy pod względem mocnych i słabych stron, okazji i zagrożeń, które będą mogły wpłynąć na efekt końcowy programu. Na podstawie powyżej zamieszczonych informacji–diagnozy możliwe jest wyeksponowanie najważniejszych obszarów problemowych i skonstruowanie analizy otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego głównych obszarów problemowych metodą SWOT.

Analiza SWOT, jaki i kolejne etapy niniejszego programu oparte są na kilku istotnych elementach:

- Realizm – dzisiejsze społeczeństwo jest świadome co do problemu alkoholizmu i narkomanii, panuje przekonanie iż, rozpowszechnienie alkoholu jak i substancji uzależniających i ich nadmierne używanie jest niepożądane. Problem ten jednak jest złożony i wymaga wielokierunkowych działań by sobie z nim poradzić. Poniższy program prezentuje wachlarz różnorodnych instrumentów jednak może tylko w nieznacznym stopniu zmieniać postawy społeczne wobec alkoholu, i narkotyków tym samym większy nacisk położono na działania korygujące szkody powstałe w wyniku alkoholizmu i narkomanii a nie na walce z samymi uzależnieniami.

- Kontekst innych substancji – dzisiejsza profilaktyka wspólnie traktuje i nie rozdziela problemu uzależnień od alkohol i narkotyki. Mechanizm i motywy sięgania po środki psychoaktywne są bardzo zbliżone. Dlatego też w niniejszym programie w przypadku wielu działań nie jest możliwe rozdzielenie tych dwóch kontekstów uzależnienia od siebie, zwłaszcza, jeśli działania dotyczą dzieci i młodzieży.

- Budowanie społecznej akceptacji – ważne jest by uruchomić mechanizm rzetelnej informacji o programie, osiągnięciach i problemach w realizacji programu. Ukazać sposoby pokonywania problemów i jego lokalnych uwarunkowaniach. Ważne jest także by włączać do realizacji jak największą ilość partnerów, prowadzić społeczny dialog zmierzający do akceptacji działań tego programu oraz konsultować to z profesjonalistami różnych dziedzin. Bo w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii ważne lokalne podejście do problemu.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

SIŁY – ukazują wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną;

SŁABOŚCI– ukazują wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną;

SZANSE – ukazują zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów;

ZAGROŻENIA – ukazują zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

MOCNE STORNY	SŁABE STORNY
- Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników jednostek działających na rzecz dziecka, rodziny - Działająca Świetlica Socjoterapeutyczna - Atrakcyjne walory turystyczne i kulturowe miasta i okolicy	- Wysoki poziom bezrobocia - Słaba baza sportowa - Brak infrastruktury wewnątrz i na zewnątrz budynków administracyjnych dla osób niepełnosprawnych - Wyuczona bezradność i roszczeniowość postaw

<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie pracy socjalnej z rodziną - Aktywne działanie organizacji pozarządowych - Systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej - Szeroki wybór zajęć pozalekcyjnych - Możliwość korzystania z wsparcia grup samopomocowych - Odpowiedzialność osobista i zaangażowanie, otwartość kadry specjalistycznej - Realizacje szkolnych programów profilaktycznych -Działający aktywnie Klubu Seniora dla osób w wieku poprodukcyjnym - Działający aktywnie Klubu Wolontariusza - Przygotowana merytorycznie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Możliwość szybkiego kontaktu na linii nauczyciel- rodzic - System stypendialny dla dzieci - Centrum Integracji Społecznej - Klub Integracji Społecznej - Zainteresowanie problemem ze strony szkół - Odpowiednie przygotowanie kadr w szkołach i instytucjach wspierających proces wychowawczy - Prawidłowe wykorzystywanie środków finansowych pochodzących m.in. z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych 	<ul style="list-style-type: none"> - Wzrastająca liczba osób eksperymentujących ze środkami psychoaktywnymi - Niechęć osób z problemem alkoholowym do podjęcia leczenia - Niewystarczająca świadomość społeczności lokalnej na temat współczesnych zagrożeń związanych z uzależnieniem - Brak na terenie gminy placówek resocjalizacyjnych, placówek dla nieletnich oraz samotnych matek z dzieckiem - Niewystarczająca ilość organizacji pozarządowych działających na rzecz osób uzależnionych i zajmujących się profilaktyką uzależnień - Niedostateczna liczba grup wsparcia, grup samopomocowych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - Mała świadomość społeczna, społeczność lokalna nie włącza się w działania samopomocowe - Niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych - Brak ośrodka terapii uzależnień - Niedostateczne finansowanie zadań pomocy społecznej
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Silny, posiadający kompetencje – sprawnie działający samorząd - Możliwość uzyskiwania dotacji z funduszy unijnych - Możliwość pozyskiwania środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych - Wzrost zainteresowania zdrowym stylem życia - Stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej - Wysoki poziom współpracy pomiędzy rodziną a szkołą - Prowadzenie programów profilaktycznych na terenie szkół 	<ul style="list-style-type: none"> - Starzenie się społeczeństwa - Odływ młodych, wykształconych osób z miasta - Zanieczyszczenie środowiska naturalnego - Niewystarczające środki publiczne na pomoc dzieciom, młodzieży oraz rodzinie - Brak specjalistycznej i wysoko specjalistycznej opieki medycznej - Niespójność poziomu i kierunków kwalifikacji zawodowych z potrzebami lokalnego rynku pracy - Narastająca przestępczość przemoc i agresja dzieci i młodzieży, - Niewystarczające wywiązywanie się rodziców ze swych zadań opiekuńczych i

<ul style="list-style-type: none"> - Wzrost pracy wolontariuszy na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - Nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze wykluczenia społecznego - Istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy - Rozwój podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy Łapy - Prowadzenie programów profilaktycznych na terenie szkół - Aktywna działalność Klubu Integracji Społecznej 	<p>wychowawczych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzrastający poziom narkomanii, alkoholizmu i żebractwa - Występowanie na terenie miasta i gminy zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, przemoc w rodzinie, ubóstwo, marginalizacji i alienacji grup i osób - Niekontrolowany dostęp młodzieży do Internetu - Niska wiedza społeczeństwa na temat współczesnych zagrożeń - Obawa rodzin przed ujawnieniem problemu w środowisku - Zubożenie społeczeństwa.
--	---

Wykonana analiza SWOT stała się podstawą do sformułowania wizji i misji Gminy i Miasta Łapy w zakresie problemu społecznego, jakim są uzależnienia oraz do sformułowania problemów i celów objętych realizacją Programu

4. ZADANIA DO REALIZACJI, PODSTAWOWE KIERUNKI DZIAŁANIA

Głównym celem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Miasta i Gminy Łapy na rok 2020 jest ograniczenie skali występujących na terenie miasta i gminy uzależnień oraz ich negatywnych następstw, w szczególności przemocy w rodzinie. W dążeniu do jego realizacji niezbędne jest sformułowanie szczegółowych celów:

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniami.

- Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego.
- Udzielanie wsparcia edukacyjnego, emocjonalnego, prawnego dla osób z problemem alkoholowy (pijący szkodliwie)
- Wnioskowanie o leczenie przymusowe na podstawie zgromadzonej dokumentacji wywiadów środowiskowych, danych z Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, podaż rodziny.
- Rozpowszechnianie informacji o formach pomocy świadczonych przez placówki różnego typu.
- Ponoszenie kosztów dotyczących sporządzanych przez biegłego psychiatrę i psychologa opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

Udzielanie rodzinom, dzieciom, młodzieży dotkniętym patologiami, w których występują problemy uzależnień, pomocy: opiekuńczo-wychowawczej, społecznej, psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

- Prowadzenie poradnictwa oraz udzielanie wsparcia dla członków rodzin, poprzez pracę socjalną MOPS w Łapach oraz wdrażanie procedury Niebieskiej Karty przez Zespół Interdyscyplinarny
- Udzielanie wsparcia psychologicznego i socjoterapeutycznego dzieciom z rodzin, gdzie występuje problem alkoholowy
- Wspieranie działalności Świetlicy Socjoterapeutycznej przy MOPS w Łapach
- Doposażenie Świetlicy Socjoterapeutycznej w niezbędny sprzęt oraz pomoce niezbędne do prowadzenia zajęć.
- Dofinansowanie wypoczynku letniego dzieci i młodzieży, podczas którego realizowane będą programy profilaktyczne

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów spowodowanymi uzależnieniami od alkoholu, narkotyków, dopalaczy i innych, w szczególności skierowanej do dzieci, młodzieży i rodziców, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach wychowawczych i socjoterapeutycznych w Świetlicach

- Prowadzenie działalności informacyjnej o miejscach i instytucjach zajmujących się niesieniem pomocy osobom w kryzysie.
- Organizowanie spotkań edukacyjnych dla rodziców
- Szkolenia osób podnoszących kwalifikacje zawodowe w zakresie profilaktyki obejmującej problematykę uzależnień, przemocy itp. w szczególności dla pracowników szkół, ośrodka pomocy społecznej, świetlic, policji, wychowawców, kuratorów sądowych.
- Wspieranie inicjatyw młodzieży, stowarzyszeń oraz innych podmiotów propagujących zdrowy styl życia, trzeźwość i nieużywanie innych środków uzależniających, przemocy, udzielanie im porad oraz upowszechnianie materiałów informacyjno–edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki.
- Współpraca z mediami w zakresie prezentacji zagadnień związanych z profilaktyką uzależnień.

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

- Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- W przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy kierowanie wniosków do organów ścigania.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

- Współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łapach, oraz Posterunkiem Policji w Łapach w zakresie sporządzania informacji dotyczących osób nadużywających alkoholu oraz informowania przez pracowników tych służb, osób nadużywających alkoholu i ich rodzin o możliwości uzyskania pomocy w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łapach.

- Wspieranie programów edukacyjnych, profilaktycznych i szkoleń w zakresie pomocy rodzinom dysfunkcyjnym, oraz organizowania szkoleń dla sprzedawców i osób podających napoje alkoholowe na terenie gminy Łapy.
- Zakup wyposażenia, materiałów biurowych, spożywczych na potrzeby Świetlicy Socjoterapeutycznej
- Wspieranie programów edukacyjno-informacyjnych o tematyce profilaktycznej dla mieszkańców Gminy Łapy
- Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych.

5. ODBIORCY PROGRAMU

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych swym zasięgiem obejmuje wiele grup docelowych.

Odbiorcami programu są:

- osoby uzależnione, współuzależnione, doznające przemocy oraz osoby stosujące;
- rodziny osób uzależnionych, współuzależnionych doświadczających przemocy i stosujących przemoc;
- osoby i rodziny ze środowisk zagrożonych uzależnieniem i przemocą;
- dzieci i młodzież;
- rodzice i opiekunowie;
- specjaliści pracując z uzależnionymi, współuzależnionymi, doświadczającymi przemocy lub osobami z grup ryzyka;
- mieszkańcy Gminy Łapy.

Jednak obok beneficjentów programu istnieją także jego przeciwnicy, do których z pewnością można zaliczyć, właścicieli pubów i klubów, właścicieli punktów sprzedaży alkoholu oraz samych uzależnionych

6. REALIZATORZY PROGRAMU

Jednostką organizacyjną odpowiedzialną za prawidłową realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani na terenie Miasta i Gminy Łapy na rok 2020 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach.

Współrealizatorami programu będą m.in.:

1. Urząd Miejski w Łapach
2. Rada Miejska w Łapach.
3. Dom Kultury w Łapach.
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych..
5. Podstawowa Opieka Zdrowotna.
6. Poradnia Terapii Uzależnień.
7. Poradnia Zdrowia Psychicznego.
8. Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii.
9. Policja.
10. Poradnia Pedagogiczno- Psychologiczna
11. Szkoły
12. Kluby Abstynenckie.
13. Lokalne media.
14. Organizacje pożytku publicznego.

15. Kościoły oraz inne podmioty.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Głównym źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Miasta i Gminy Łapy stanowią dochody gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze w roku 2019 zgodnie z art. 18² Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz dodatkowo środki pozyskane z innych źródeł m. in. z dotacji celowych z budżetu państwa.

Zadania finansowane mogą być również z dotacji celowych, a także darowizn, zapisów i innych wpływów od osób prawnych i fizycznych, jak też środków pozyskanych z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Miasta i Gminy Łapy realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy.

Członkowie Komisji otrzymują wynagrodzenie za każde potwierdzone przez Przewodniczącego uczestnictwo w posiedzeniu Komisji w wysokości: przewodniczący, zastępca i sekretarz Komisji – 5% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego z poprzedniego kwartału ogłoszonego przez Prezesa GUS, pozostali członkowie komisji – 4% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego z poprzedniego kwartału ogłoszonego przez Prezesa GUS.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE I WNIOSKI

Zakres działań może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczanych na ich realizację.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii oraz z wytyczne zawarte w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 – 2020 nakładają na gminę obowiązek corocznego uchwalania i realizowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii. W Programie na rok 2020 przewidziano kontynuację zadań realizowanych w 2019 roku, jak również podjęcie nowych przedsięwzięć. Uwzględniono przede wszystkim zadania związane z prowadzeniem profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień. Działania profilaktyczne kierowane są głównie do dzieci i młodzieży m.in. poprzez wspieranie placówek oświatowych i świetlic środowiskowych. Konkretna pomoc w walce z uzależnieniem kierowana będzie nadal do osób dorosłych i ich rodzin poprzez działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W 2020 r planuje się kontynuację programów profilaktycznych, których głównym celem jest rozbudzenie u odbiorców świadomości odpowiedzialności za własne działania, zwiększenie umiejętności radzenia sobie z własną złością, radzenia sobie z przejawami agresji, zwiększenie wiedzy wśród młodzieży o instytucjach świadczących pomoc w sytuacjach przemocowych.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uchwalany jest corocznie przez radę gminy. Realizując ustawowy obowiązek uchwalania i realizowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Burmistrz Miasta i Gminy przedkłada go organowi stanowiącemu do uchwalenia.

Autorzy Programu mają nadzieję, że oprócz wskazania konkretnych działań w ramach przyjętych rozwiązań przedmiotowego Programu, akceptacja wspólnie przyjętych rozwiązań przyczyni się do odpowiedzialności za wyniki, a także pozwoli na korektę projektów w trakcie ich realizacji. Jednak nadrzędnym celem, przy wprowadzaniu jakichkolwiek zmian i poprawek, musi być dobro mieszkańców naszego miasta i Gminy.